

Bhaktivinoda Ṭhākura írásainak megfelelő értelmezése

Bhaktisiddhānta Sarasvatī
Ṭhākura

Bhaktivinoda Ṭhākura megjelenési napjának alkalmából néhány gondolatot szeretnénk megfogalmazni azzal kapcsolatban, hogy miként értelmezzük és örökítsük tovább azokat az értékeket, melyek Kṛṣṇa e nagy *bhaktá-jának* kegyéből váltak elérhetővé az emberiség számára. Bhaktivinoda Ṭhākura külön kegyében részesítette azokat a szerencsétlen lelkeket, akik önnön spekulációik rabjává váltak. Az elméletgyártás a mai kor legnagyobb rákfeneje. Azok az *ācāryák*, akik Bhaktivinoda Ṭhākura előtt éltek, magyarázataikban nem célozták meg ilyen közvetlenül az empirista gondolkodókat. Inkább azokhoz szóltak, akik eleve fogékonyak voltak az Abszolútról szóló tanításokra, s akik nem hagyták magukat félrevezetni Isten esküdt ellenségeinek

tetszetős érvei által. Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura fáradságot nem kímélve világított rá az Abszolút Igazság transzcendentális logikájával a különböző téveszmék tarthatatlan voltára. A Bhaktivinoda Ṭhākura írásaiban való figyelmes elmélyülés a kortárs olvasók számára is rendkívül áldásos. Közel az idő, amikor az általa papírra vetett felbecsülhetetlen értékű műveket áhítattal fogják a világ minden nyelvére lefordítani azok, akik megkapták e szellemóriás kegyét.

Bhaktivinoda Ṭhākura írásainak aranyhídján a spekulatív elmélkedés rabjai biztonságban átkelhetnek a meddő empirikus viták háborgó vizein, melyek csak zavarodottságot teremtenek az igazság után kutató emberek szívében. Amint a fogékony olvasó ráébred Bhaktivinoda Ṭhākura filozófiájának rendkívüli mélységére és értékére, újra látni kezd, s feltárul előtte a világ kinyilatkoztatott irodalmának határtalan birodalma.

Mindazonáltal máris súlyos félreértések ütötték fel fejüket Śrīla Bhaktivinoda Ṭhākura életének és tanításainak helyes értelmezését illetően. Azok, akik azt hiszik, hogy kegye és útmutatása nélkül is megérthetik az *ācārya* üzenetét, könnyen abba a hibába esnek, hogy empirikus módon közelítenek műveihez. Vannak, akik fejből tudják szinte minden írását, ugyanakkor a legkisebb mértékben sem fogták föl azok jelentését. Akik nem hajlandók követni a szerző által világosan megfogalmazott utasításokat, azok hiába tanulmányozzák e műveket, semmi hasznuk nem származik belőle. Egy őszinte olvasónak nem kerülik el a figyelmét Bhaktivinoda Ṭhākura figyelmeztetései. Ha tehát egyeseket félrevezetnek e művek, azt csak saját önfejűségüknek, a számukra oly kedves empirikus logikához való – a szerző határozott figyelmeztetéseire fittyet hányó

– makacs ragaszkodásuknak köszönhetik. Nézzenek csak ezek a szerencsétlenek a szívük mélyére, rögtön látni fogják, miért is olyan szerencsétlenek! A tiszta *bhaktáknak* végzett személyes szolgálat elengedhetetlen Bhaktivinoda Ṭhākura szavainak megértéséhez. Bhaktivinoda Ṭhākura írásaiból egyértelműen kiviláglik, hogy a Ṭhākura egyetlen követőjének sem szabad figyelmen kívül hagynia tanításainak e sarkalatos pontját. Nem szabad azt hinnünk, hogy azonos szinten állunk Bhaktivinoda Ṭhākurával. Semmi jó nem származhat abból, ha az életét bármilyen tekintetben mechanikusan utánozni kezdjük, abban a reményben, hogy ez majd megfelelő eredményt hoz. A guru nem egy esendő halandó, akinek a tetteit a bűnökbe merült átlagemberek perspektívájából meg lehetne érteni. Megmentő és megmentett között egy örök, áthághatatlan választóvonal húzódik. Ezt csak azok tudhatják igazán, akiket megmentettek. Bhaktivinoda Ṭhākura a világ azon lelki vezetőinek kategóriájába tartozik, akik örökké transzcendentális helyzetben vannak.

E tanulmány szerzője mindig legfőbb kötelességének tartotta, hogy rávilágítson Bhaktivinoda Ṭhākura életének és tanításainak valódi üzenetére, s mindig szem előtt tartotta, hogy ez csak úgy lehetséges, ha alázatosan hallgatja a tiszta *bhakta* ajkáról fakadó transzcendentális hangot. Az a guru, aki megérti minden egyes hang transzcendentális jelentését, az abszolút az abszolút irányítása alapján szolgálja, melyet az minden egyes hangban megnyilvánít a számára. A transzcendentális hang Isten, a világi hang nem-Isten. Minden hang magában hordozza ezt a két ellentétes arculatot. A *bhaktának* minden egyes hang az isteni arcát mutatja, az empirikus bölcselkedőt pedig csak félrevezeti. A *bhakta* látszólag ugyanazt a nyelvet beszéli, mint a megtévelyedett betűragó, aki fejből idézi a szentírások szavait. De még ha úgy tűnik is, hogy mindketten ugyanazt mondják, az utóbbi nem tud belépni a valóság birodalmába, míg az előbbi mentes minden illúziótól.

Attól, hogy valaki emlékezetből idézi Bhaktivinoda Ṭhākura tanításait, még nem biztos, hogy érti is a visszamondott szavak jelentését. Attól, hogy valaki levizsgázik Bhaktivinoda Ṭhākura írásaiból, még nem feltétlenül megvalósított lélek. Könnyen lehet, hogy egyáltalán nincs tisztában az empirikus úton megtanult szavak valódi jelentésével. Vegyük például a „Kṛṣṇa” nevet! Bhaktivinoda Ṭhākura műveinek olvasói számára egyértelműnek kell lennie, hogy a név, noha világi érzékekkel felfoghatatlan, az Őt szolgáló *bhakta* ajkán megnyilvánítja magát. Egy dolog levizsgázni Bhaktivinoda Ṭhākura műveiből és visszamondani ezek valódi következtetéseit, és más dolog Kṛṣṇa szent névének természetét megérteni a Ṭhākura műveiben lefektetett folyamatot végigkövetve.

Bhaktivinoda Ṭhākura vágya nem az volt, hogy Kṛṣṇa transzcendentális nevét egy művelt, a tanultakat mechanikusan elisméltő, világi hangot produkáló tanártól sajátítsuk el, még akkor sem, ha tökéletesen fel van vértézve a szent név természetét magyarázó irodalom ismeretével. Ugyanis, ha kiszáradt forrásból sajátítjuk el ezeket az ismerete-

ket, azok csak az illúziókat fogják növelni. Ugyanazon szavak egy *bhakta* szájából viszont pontosan ellentétes hatást fognak eredményezni. Empirikus mérlegeléssel azonban sosem leszünk képesek e kétféle előadásmódot megkülönböztetni egymástól.

A *bhakta* sohasem téved. Az empirikus bölcselő képében megjelenő *abhakta* viszont mindig és szükségszerűen téved. A *bhakta* szavaiban csak a szubsztanciális igazság van jelen, semmi más. Az *abhakta* félrevezető hipotéziseinek ezzel szemben semmi közük az igazsághoz. A két ember szavai látszólag akár teljesen ugyanazok is lehetnek. A kétfajta érvelésmód azonban, még akkor is, ha a *bhakta* és az *abhakta* a szentírások ugyanazon verseit idézi, merőben eltérő értékeket képvisel – még akkor is, ha a *bhakta* látszólag tévesen idéz. A *bhaktának* akkor is igaza van, ha látszólag rosszul idéz, az *abhakta* pedig akkor is téved, ha precízen, az adott vers előfordulási helyét pontosan megadva mondja vissza a szentírások szavait.

A *bhakta* nem az empirikus ismeretek után kutat. Ha valaki azért olvassa a szentírásokat, hogy empirikus tudásra tegyen szert, igyekezete teljesen haszontalan. Mindazonáltal vannak olyan ostoba csalók, nem is kevesen, akiknek a szentírásokkal kapcsolatos műveltségük teljes mértékben empirikus alapokon nyugszik. Rajongótáboruk is van, mely megannyi becsapott emberből áll. A csalók és becsapottak kölcsönös rajongáson alapuló társadalmá azonban – bármekkora is – nem menekülhet meg azoktól a sajnálatos következményektől, melyek e szándékosan – azaz alacsonyabb rendű énünk ösztönzésére – követett, helytelen folyamat eredményeként várnak rá.

Mi is valójában a szentírás? Nem más, mint a tiszta *bhakta* ajkán megnyilvánuló isteni üzenet tiszta *bhakták* által lejegyzett formája. A *bhakták* által tolmácsolat üzenet minden korban ugyanaz. A *bhakták* szavai mindig megegyeznek a szentírásokkal. A szentírás minden olyan értelmezése, amely elhalványítja a *bhaktának* mint az isteni üzenet eredeti átadójának szerepét, méltatlan arra, hogy meghallgassák. Aki azt hiszi, hogy a szótári értelemben vett szanszkrit nyelv az Istenség nyelve, éppúgy illúzió áldozata, mint az, aki szerint a nyelvek bármelyike az isteni üzenet kizárólagos közvetítő közege lenne. Minden egyes nyelv alkalmas arra, hogy fel is fedje és el is rejtse az Abszolútát. A nyelvek világi arca elrejtje az Igazságot. A hangok transzcendentális vetülete viszont kizárólag az Igazságot tárja fel. A transzcendentális nyelvet a tiszta *bhakták* beszélnek. A transzcendentális hang tiszta *bhaktájának* ajkán jelenik meg. Ez a transzcendens közvetlen, legegységesebb megnyilvánulása. Az *abhakták* ajkán az Abszolút mindig félrevezetően jelenik meg. A tiszta *bhakta* számára az Abszolút minden körülmények között felfedi magát. A feltételekhez kötött lélek kizárólag a tiszta *bhakta* szavain keresztül juthat az Abszolútról szóló tudás birtokába, amennyiben hajlandó valóban aláztatos szellemben hallgatni őt. Amikor a feltételekhez kötött lélek úgy dönt, hogy *abhaktától* tanul, az Abszolút valós aspektusa helyett az illuzórikusat választja. Ezért intik a feltételekhez kötött lelket arra, hogy mindig tartózkodjon az *abhakták* társaságától.

Bhaktivinoda Ṭhākura őszinte követői tudják, hogy az *ācārya* rendelkezett Isten tiszta *bhaktájának* fent említett tulajdonságaival és hatalmával. Szavait egy tiszta *bhakta* ajkáról kell hallgatnunk, mert ha egy *abhakta* ajkáról hallgatjuk őket, kétségtelenül félre fognak vezetni bennünket. Ha valaki világi tapasztalatainak fényében tanulmányozza műveit, valódi értelmük bizonyosan rejtve marad előtte. Művei a világ örök, kinyilatkoztatott irodalmának részét képezik, s helyes megértésükhöz mindenképpen szükséges, hogy egy tiszta *bhakta* tolmácsolja számunkra őket. Ha az olvasó nem kér iránymutatást egy tiszta *bhaktától*, teljesen félre fogja érteni Bhaktivinoda Ṭhākura műveit. A figyelmes olvasó észre fogja venni – hacsak nem elégszik meg oktan módon a téves olvasatából származó félrevezető következtetésekkel –, hogy e művek mindig arra buzdítják: bízva magát egy tiszta *bhakta* kegyére.

Bhaktivinoda Ṭhākura írásai azért olyan hallatlanul értékesek, mert megcáfolják az összes empirikus ellenvetést, melyek az Abszolúthoz vezető egyetlen helyes módszert igyekeznek megkérdőjelezni. Csak az kerülhet abba a helyzetbe, hogy az isteni üzenet közvetítője legyen, akinek az *ācārya* hajlandó átadni a hatalmát. Az ilyen ember azonban nem képes, és nincs is felhatalmazva arra, hogy Kṛṣṇa tiszta *bhaktájának* a segítségével nélkül vezessen valakit az Abszolúthoz. Azokat, akik őszintén érdeklődnek az igazság iránt, a kinyilatkoztatott szentírásokhoz hasonlóan Kṛṣṇa tiszta *bhaktájához* irányítja, hogy a tiszta *bhakta* ajkáról áradó transzcendentális hangot alázatosan és nyitott szívvel hallgatva ismerjék meg az Urat. Mielőtt Bhaktivinoda Ṭhākura bármelyik könyvét kinyitnánk, gondoljuk végig egy kicsit, milyen hozzáállás is szükséges ahhoz, hogy a mű tanulmányozását elkezdhessük! Mivel megfélemlenek erről az alapelvről, az empirikus betűrágók teljesen megzavarodnak, amikor megpróbálják közös nevezőre hozni a szentírások különböző szövegeinek állításait. Ugyanebből az okból kifolyólag Bhaktivinoda Ṭhākura állítólagos követői is egyre több hasonló nehézséggel találkoznak.

Csak az kerülhet abba a helyzetbe, hogy az isteni üzenet közvetítője legyen, akinek az *ācārya* hajlandó átadni a hatalmát. Ez a tétel valójában nem más, mint a lelki tanítómesterek tanítványi láncolatának alapelve. Az így felhatalmazott *ācāryának* az a kötelessége, hogy érintetlenül átadja az elődeitől kapott üzenetet. Nincs különbség a különböző *ācāryák* kijelentései között. Mindegyikük tökéletes közvetítő közege a transzcendentális név formájában megnyilvánuló Istennek, akinek alakja, tulajdonságai, tettei és egyéb attribútumai nem különböznek transzcendentális nevétől.

Az Istenség az abszolút tudás. Az abszolút tudás egyik jellemzője az oszthatatlan egység. Az abszolút tudásnak már egy parányi része is képes megmutatni az Istenség teljes hatalmát. Ha valaki az elme számára az anyagi világban rendelkezésre álló, lineárisan, lépésről lépésre előrehaladó, ugyanakkor igen nagyra törő módszerekkel kívánja megérteni Bhaktivinoda Ṭhākura írásainak tartalmát, az csak önmagát ámítja. Csak az

igazság őszinte kutatói képesek arra, hogy elérjék az Urat, és csakis az istenkeresés megfelelő módszerével.

Ahhoz, hogy az Abszolúthoz vezető útra léphessünk, elengedhetetlen, hogy egy tiszta *bhakta* szavait hallgassuk. A *bhakta* által kimondott szó az abszolút igazság. Csak az Abszolút képes odaadni magát önnön parányi részeinek. A figyelmesen hallgató feltételekhez kötött lélek számára az Abszolút a transzcendentális név formájában jelenik meg a *sādhu* ajkán. Ez kulcsfontosságú. Bhaktivinoda Ṭhākura művei arra szólítják fel az empirikus bölcselkedőt, hogy dobja el téves módszerét és törekvéseit az Abszolút utáni igaz kutatás birodalmának küszöbén. Ha viszont mégis úgy dönt, hogy magával viszi tévedéseit az Abszolút Igazság birodalmába, akkor ezáltal csak a szentírások önfejű, hiú tanulmányozásával kikövezett, megtévesztő mellékútra lép, mely a tudatlanság egyre sötétebb tájaira vezet. A Bhaktivinoda Ṭhākura által kínált módszer megegyezik a kutatás tárgyával. E módszert csak a tiszta *bhakta* kegyéből lehet elsajátítani. Mindez azonban még csak a módszertan, amely pusztán erősítheti, de sosem helyettesítheti azokat a szavakat, melyek az igazság élő forrásából erednek, aki nem más, mint Kṛṣṇának, magának a Személyes Abszolútnak a tiszta *bhaktája*.

Bhaktivinoda Ṭhākura legnagyobb ajándéka a világ számára az, hogy neki köszönhetően jelentek meg mindazok a tiszta *bhakták*, akik Istennek végzett folyamatos lelki szolgálatukkal viszik tovább napjainkban a Śrī Kṛṣṇa lótuszlábai iránti tiszta odaadás mozgalmát. A lélek tisztaságát csak hasonlatokkal tudja leírni a világi nyelv. A legmagasabb rendű világi erkölcs is csupán végtelen erkölcstelenség az Abszolút hiteles *bhaktájának* transzcendentálisan tökéletes tisztaságához képest. Maga az „erkölcs” szó is csak egy félrevezető megnevezés, amennyiben a feltételekhez kötött lélek bármilyen tulajdonságával kapcsolatban használják. Ha valaki képmutatóan megelégszik a tagadás attitűdjével, azzal voltaképpen a legelvetemültebb erkölcstelenséget támogatja.

Azok, akik úgy tesznek, mintha tisztában lennének Bhaktivinoda Ṭhākura isteni küldetésével, de közben nem igyekeznek odaadó szolgálatot végezni azoknak a tiszta lelkeknek, akik igazán, a szentírásokban lefektetett módon követik az *ācārya* tanításait, ahogy azt maga Bhaktivinoda Ṭhākura – még napjaink kényes mentalitásának és elvárásainak is tökéletesen megfelelő módon – elmagyarázta, csupán becsapják magukat és önkéntes áldozataikat képmutató okoskodásukkal és szófacsarásukkal. Nem szabad őket összetéveszteni a gyülekezet hiteles tagjaival.

Bhaktivinoda Ṭhākura megjövendölte, hogy a világ vallási egysége az egyetlen egyetemes, a *Brahma-sampradāya* időtlen jelét magán viselő egyház megjelenésével fog megvalósulni. Azt az áldott bizonyosságot adta az emberiségnek, hogy hamarosan az összes teista egyház egyetlen örök – időbeli, térbeli korlátok és faji, nemzetiségi különbségek felett álló – lelki közösséggé fog összeforni a Legfelsőbb Úr, Śrī Kṛṣṇa Caitanya kegyéből. Az emberiség már hosszú idők óta vágyakozik erre az elérhetetlennek

tűnő isteni eseményre. Bhaktivinoda Ṭhākura úgy tárta elénk ezt a lelki víziót, hogy az kézzelfogható legyen a nyitott szívű empirikus elmék számára is, akik hajlandóak magukat alávetni a megvilágosodás folyamatának. Letétezt annak a háznak az alapköve, melynek szilárd falai és tágas csarnokai minden tudatára ébredt élőlény számára védelmet biztosítanak majd. Azok pedig, akik hagyják, hogy nemzeti hovatarozásukból, áltudásukból vagy álerkölcükből táplálkozó haszontalan büszkeségük eltorlaszolja előttük e régóta várt egyesülés útját, csak maguknak köszönhetik majd, ha nem válnak e minden tiszta lelket magában foglaló lelki társadalom tagjaivá.

Reméljük, hogy a dölyfös, empirikus tudatlansággal befedett emberek nem magyarázzák félre, s nem bélyegzik majd agresszív, szektariánus gondolatoknak ezeket az őszinte szavakat. Az igazság erős hangú kimondására azért van korunkban olyan nagy szükség, hogy a feltételekhez kötött lelkek tömegeinek érdekében leleplezzük a félrevezető elképzeléseknek azt az erőszakos propagandáját, melyet az empirikus gondolkodás prédikátorai terjesztenek az egész világon. Az empirikus propaganda a negatív absztrakción alapuló érveléssel téveszti meg azokat, akik elmerültek az önző világi élvezetekben. A tiszta léleknek azonban van egy pozitív és konkrét aktivitása, amit nem szabad a világi tevékenységek egyetlen önérdéken alapuló formájával sem összekeverni. Az emberiségnek nagy szüksége van arra a pozitív lelki funkcióra, amiről a képmutató imperszonalistáknak a leghalványabb fogalmuk sincs. A tiszta lelkek közösségében a lélek pozitív szerepe még az anyagi világban is harmonikus egységbe tudja rendezni a lényünk mélyén rejlő szélsőséges önzés és szélsőséges önfeladás követeléseit. A lélek pozitív aktivitásának minden egyes formája maradéktalanul nyitva áll az empirikus elmék számára is. A feltételekhez kötött lelkekben csak akkor alakul ki tökéletlen és félrevezető kép a lélek szerepéről, ha a szentírások tanulmányozása során nem Isten tiszta *bhaktájának* indokolatlan kegye vezeti őket.

(A cikk eredetileg a *The Harmonist* 1931. decemberi számában jelent meg, „Ṭhākura Bhaktivinoda” címmel.)

Fordította: Gabhīra dāsa (Tóth Gábor)